

Soạn bài: Con chó Bắc

CON CHÓ BẮC

Giắc Lân-đơn

I. KIẾN THỨC CƠ BẢN

1. Giác Lân-đơn (1876-1916) là một nhà văn Mỹ. Ông sinh ở Xan Phran-xít-xcô và đã từng trải qua một thời thơ ấu rất vất vả, từng phải làm nhiều nghề để sinh sống. Sau đó ông vào học ở trường đại học Bóc-cơ-li và bắt đầu sáng tác truyện ngắn đăng trên tờ báo sinh viên.

Giắc Lân-đơn nổi tiếng với các tác phẩm: Tiếng gọi nơi hoang dã (1903), Mác-tin I-đơn (1909), Sói biển (1904), gót sắt (1907)...

2. Con chó Bắc là đoạn trích trong truyện ngắn rất nổi tiếng Tiếng gọi nơi hoang dã của nhà văn Mỹ Giác Lân-đơn. Trí tưởng tượng cực kì phong phú đã giúp nhà văn dựng lên bức chân dung sinh động về một con chó làm nghề kéo xe. Đằng sau bức chân dung ấy, người ta thấy rất rõ toàn cảnh nước Mỹ trong thuở ban đầu, khi nền văn minh mới sơ khai.

3. Đoạn trích có thể chia làm ba phần:

- Mở đầu (đoạn 1).
- Tình cảm của Thoóc-ton đối với Bắc (đoạn 2).
- Tình cảm của Bắc đối với Thoóc-ton (còn lại).

Trong ba phần trên, phần thứ ba dài hơn cả. Điều đó cho thấy mục đích chính của tác giả là kể chuyện con chó Bắc và miêu tả tình cảm của nó đối với chủ.

4. Thoóc-ton đối xử vs nx con chó của anh, đặc biệt là đối với Bắc "như là con cái của anh vậy". Cả trong suy nghĩ và trong hành động, anh không coi Bắc chỉ là một con chó mà là người bạn đồng hành, là bạn bè của anh.

Có thể coi Thoóc-ton là một ông chủ lý tưởng. Nhà văn đã so sánh Thoóc-ton với các ông chủ khác (thảm phán Mi-lơ và những đứa con của ông ta). Nếu như những người khác chăm sóc chó chỉ như một nghĩa vụ thì Thoóc-ton thực sự chăm sóc Bắc như chăm sóc một người bạn. Điều đó được thể hiện ngay trong cách Thoóc-ton biểu hiện tình cảm với Bắc: chào hỏi thân mật, túm chặt lấy đầu Bắc rồi dựa vào đầu mình, đẩy tới đẩy lui, trong tiếng rủa âu yếm "rủ rỉ bên tai", trong tiếng kêu đầy vẻ ngạc nhiên: "Trời đất! Đàng ấy hầu như biết nói đấy!". Những biểu hiện đó cho thấy Thoóc-ton đúng là một ông chủ đặc biệt, rất coi trọng tình cảm, ngay cả đối với những con vật của mình.

5. Những sự việc hằng ngày diễn ra trong mối quan hệ giữa Thoóc-ton và Bắc được tác giả kể lại rất giản dị nhưng có sức hấp dẫn thật đặc biệt. Những cử chỉ, hành động được miêu tả xen kẽ với những chi tiết cụ thể, sinh động cho thấy tình cảm của Thoóc-ton dành cho Bắc đã vượt qua mối quan hệ chủ tớ thông thường. Anh chăm sóc những con chó "như thể chúng là con cái của anh vậy". Bắc vốn là một con chó thông minh, nó hiểu những cử chỉ của chủ có ý nghĩa như thế nào, bởi vậy, nó cũng đáp lại bằng một tình cảm chân thành nhưng không kém phần nồng nhiệt. Bản thân nó quá đổi vui sướng, đến độ "tưởng chừng như quả tim mình nhảy tung ra khỏi cơ thể vì quá ngây ngất". Mỗi cử chỉ của Bắc cũng thể hiện quá nhiều ý nghĩa khiến cho Thoóc-ton cũng như muốn kêu lên,

tưởng như con chó đang nói với anh bằng lời chứ không phải chỉ qua hành động.

Cách biểu lộ tình cảm của Bắc cũng rất khác thường. Cái cách nó ép hai hàm răng vào tay chủ một lúc lâu cho thấy tình cảm của Bắc dành cho Thoóc-ton mãnh liệt đến mức nào. Mặt khác, nó lại không hề vồ vập, sẵn đón như những con chó khác mà chỉ lặng lẽ tôn thờ, quan sát chủ theo một cách rất riêng mà chỉ nó mới có thể bộc lộ như vậy. Sự giao cảm bằng ánh mắt giữa nó và Thoóc-ton đã nói lên tất cả sự ngưỡng mộ, thành kính, tình thương yêu của Bắc đối với người chủ mang trong mình những tình cảm mà trước đó nó chưa từng cảm nhận được bao giờ.

Sự gắn bó về tình cảm giữa Bắc và chủ được thể hiện sâu hơn trong phần cuối của đoạn trích. Càng yêu chủ bao nhiêu thì Bắc lại càng sợ mất bấy nhiêu. Bởi vậy, nó luôn bám theo Thoóc-ton và không rời anh nửa bước. Chi tiết Bắc không ngủ "trườn qua giá lạnh đến tận mép lều, đứng đấy, lắng nghe tiếng thở đều đều của chủ..." rất sống động, có sức diễn tả lớn hơn cả những lời giải bày trực tiếp, nó biểu hiện khả năng quan sát và miêu tả rất tinh tế của tác giả.

6. Sức hấp dẫn của đoạn trích này nói riêng và cả truyện ngắn Tiếng gọi nơi hoang dã nói chung đối với bạn đọc còn ở ý nghĩa xã hội sâu sắc mà nó đã gợi lên. Trong cuộc đua tranh khốc liệt để giành giật của cải, giành giật sự sống của con người, mọi quan hệ tình cảm đều bị đẩy xuống hàng thứ yếu. Tình cảm, lòng yêu thương sâu sắc giữa Bắc và Thoóc-ton là lời ca ca ngợi những tình cảm nhân hậu, cao quý, kêu gọi con người hãy tạm gác lại những đam mê vật chất để hướng đến một cuộc sống tốt đẹp, có ý nghĩa hơn.

Trong truyện, nhà văn không nhân hoá Bắc theo kiểu La phong-ten (một nhà văn viết truyện ngụ ngôn nổi tiếng). Ông miêu tả con chó như nó vốn có, như những gì bạn đọc có thể hình dung về nó. Tuy vậy, dường như ông đã hiểu thấu "tâm hồn" con chó nên đã miêu tả nó cực kỳ sinh động qua những suy nghĩ, cử chỉ, hành động... Điều đó cho thấy trí tưởng tượng tuyệt vời, xuất phát từ những tình cảm chân thành, tha thiết của ông đối với loài vật.

II. RÈN LUYỆN KĨ NĂNG

Tóm tắt:

Đoạn trích có thể chia làm ba phần:

- Mở đầu (đoạn 1);
- Tình cảm của Thoóc-ton đối với Bắc (đoạn 2);
- Tình cảm của Bắc đối với Thoóc-ton (còn lại).